

Norges Bank
Postboks 1179 Sentrum
0107 OSLO

Vår referanse
22/12141
Deres referanse

29.04.2026

Vurdering av systemrisikobufferen

1. Innledning

Finanstilsynet viser til [bestemmelse om beslutning om motsyklisk kapitalbuffer og råd om systemrisikobuffer](#) fastsatt ved kgl.res. 3. september 2021. Av den følger det at Finansdepartementet annethvert år treffer beslutning om nivået på systemrisikobuffersatsen for engasjementer i Norge etter [CRR/CRD IV-forskriften § 28](#). Videre skal Norges Bank minst annethvert år utarbeide grunnlag for beslutningen om nivået på systemrisikobuffersatsen. I dette arbeidet skal Norges Bank og Finanstilsynet utveksle relevant informasjon og vurderinger, jf. § 4.

I 2024 besluttet Finansdepartementet å holde kravet uendret på 4,5 prosent, i tråd med rådet fra Norges Bank og Finanstilsynets vurderinger. Kravet gjelder for finansforetak som er banker, kredittforetak eller finansieringsforetak.

I dette brevet redegjøres det for Finanstilsynets vurderinger av utviklingen i systemrisikoen i Norge og kravet til systemrisikobuffer siden den [førrige vurderingen i april 2024](#). Vurderingene bygger på Finanstilsynets vurderinger av utsiktene for finansiell stabilitet og situasjonen i bankene som fremgår av [Finansielt utsyn desember 2025](#), [Resultatrapport for banker for 2025](#), [Rapport om soliditet i norske banker per 31. desember 2025](#) og [Rapport om likviditetssituasjonen i norske banker per 31. desember 2025](#).

Regelverk om systemrisikobuffer er omtalt i punkt 2. Risikoen i det finansielle systemet i Norge beskrives i punkt 3, mens soliditet og kapitaldekning i norske banker er omtalt i punkt 4. Resiprositet og vesentlighetsgrense omtales i punkt 5. Finanstilsynets vurderinger er oppsummert i punkt 6.

2. Regelverket om systemrisikobuffer

Systemrisikobuffersatsen er på 4,5 prosent for engasjementer i Norge. Formålet med systemrisikobufferkravet er å gjøre foretakene mer solide og robuste overfor utlånstap og andre forstyrrelser som kan oppstå som følge av strukturelle sårbarheter i økonomien og annen systemrisiko av varig karakter, jf. [CRR/CRD IV-forskriften § 26 og § 27](#).

Systemrisikobufferen skal bidra til å redusere bankenes sårbarhet for systemisk risiko som ikke dekkes av andre kapitalkrav som motsyklisk buffer og buffer for systemviktige foretak. Etter det europeiske kapitalkravsregelverket kan også systemrisikobufferkravet utformes slik at det bidrar til å redusere sårbarhet knyttet til utlån til enkeltsektorer, jf. artikkel 133 i kapitalkravsdirektivet (CRD).

Siden førrige vurdering i 2024 av systemrisikobufferen har flere regulatoriske endringer skjedd.

- Kapitalkravsgulvet ("output floor") angir minstekrav til beregningsgrunnlag for institusjoner som benytter interne modeller for én eller flere risikokategorier. Gulvet ble innført ved endring i kapitalkravsforordningen (CRR3) og gjennomført i norsk rett 1. april 2025.
- Endringer i kapitalkravsdirektivet (CRD6) innfører regler om at systemrisikobufferen ikke kan innrettes mot risiko som allerede er dekket ved at bankene er underlagt reglene om kapitalkravsgulv og at nasjonale myndigheter skal vurdere størrelsen på kravet til systemrisikobuffer dersom den gjelder hele beregningsgrunnlaget til en bank og denne banken blir bundet av kapitalkravsgulvet. Endringer i finansforetaksloven som gjennomfører CRD6 i norsk rett er til behandling i Stortinget.

Overgangsordningen for kapitalkravsgulvet medfører at minstekravet for beregningsgrunnlaget ved bruk av interne modeller er 55 prosent av beregningsgrunnlaget beregnet etter standardmetodene i kalenderåret 2026. Ingen norske banker som benytter interne modeller for én eller flere risikokategorier er per nå bundet av kapitalkravsgulvet.

3. Strukturell risiko i det finansielle systemet i Norge

Finansielle sjokk kan få bredt gjennomslag og forsterkes i det finansielle systemet. Strukturelle sårbarheter i det finansielle systemet har betydning for hvor raskt og omfattende sjokk kan spres. Norske banker er i stor grad eksponert mot de samme risikofaktorene.

Norske husholdningers gjeldsbelastning har avtatt de siste årene, men er fortsatt på et høyt nivå, både historisk og sammenlignet med andre land. Finanstilsynets boliglånsundersøkelse 2025 viser at gjennomsnittlig belåningsgrad for nye boliglån har økt, og det er en tydelig forskyvning opp mot det nye kravet i utlånsforskriften til maksimal belåningsgrad på 90 prosent for nedbetalingslån. Høy gjeldsbelastning og belåningsgrad øker risikoen for både låntaker og långiver. Erfaringer viser at gjeldsproblemer i husholdningene kan gi store ringvirkninger på resten av økonomien ved et kraftig økonomisk tilbakefall.

Bankene har høy eksponering mot næringseiendom. Utlån til denne næringen utgjør om lag 45 prosent av bankenes utlån til ikke-finansielle foretak i Norge. Mange små og mellomstore banker har betydelige større eksponering mot næringseiendom enn større og mer diversifiserte banker. Banker over hele landet er eksponert mot næringseiendom som kontorlokaler, hoteller, lager, kjøpesenter og næringsbygg. Næringseiendom er en sektor som kan rammes hardt ved et bredt tilbakeslag i økonomien. Erfaringer fra bankkriser i Norge og andre land er at tapene på utlån til næringseiendom i kriser kan bli betydelige og svekke soliditeten i banksektoren.

Bankene er avhengig av innlån i penge- og verdipapirmarkedene. I perioder med stor uro i penge- og verdipapirmarkedene kan det være vanskelig for bankene å skaffe markedsfinansiering, selv til et rentenivå med betydelige likviditets- og kredittrisikopremier. Mer enn halvparten av bankenes markedsfinansiering består av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF), og disse utgjør i tillegg en stor andel av bankenes likviditetsreserver. Omfattende krysseierskap øker risikoen for at finansielle problemer i én bank spres til andre banker. Store beholdninger av OMF vil kunne gjøre det vanskelig for norske banker å selge OMF i en situasjon der mange banker har behov for likviditet.

Norge er en liten, åpen økonomi, med et finansmarked som er tett integrert med det globale finansmarkedet. Det gjør norsk økonomi og norske finansforetak sårbare for internasjonale sjokk og smitteeffekter. Geopolitiske endringer gir større usikkerhet om utviklingen fremover. Handelsmønstre er endret, energiprisene har økt og det internasjonale konfliktnivået er høyt. Dette kan medføre økt inflasjon og redusert vekst globalt, som også vil smitte over på norsk økonomi. Uro i internasjonale kapital- og finansmarkeder vil påvirke prisingen i det norske markedet og kan medføre høyere finansieringskostnader og også likviditetsproblemer for norske banker og andre finansforetak.

De globale klimaendringene og omstillingen til en lavutslippsøkonomi innebærer risiko også for norske bedrifter og norske banker. Fossil energi er viktig for norsk økonomi, og en brå omstilling til

lavutslippsøkonomi kan gi betydelige omstillingskostnader. Kostnader til utbedring av vær og klimarelaterte skader forventes å øke. EU-kommisjonen har presisert at myndighetene ved fastsettelse av systemrisikobuffersatsen kan hensynta fysisk klimarisiko og overgangsrisiko. I fastsettelse av pilar 2-krav for norske banker inngår også vurdering av miljø- og klimarisiko som en faktor og risikodriver innenfor risikoområdene som et foretak er eksponert for, men det er da den bankspesifikke klimarisikoen som vurderes.

4. Soliditet og kapitaldekning i norske banker

Kapitalkrav skal sørge for samsvar mellom risikoeksponering og kapitalisering i finansforetakene. Systemrisikobufferen utgjør i Norge en betydelig del av bankenes kapitalbuffer. Bufferen skal gjøre banksystemet robust ved å sikre at bankene har et kapitalnivå som er konsistent med strukturelle sårbarheter i det finansielle systemet og i norsk økonomi.

I vurderinger av samlet kapitalbehov i bankene legger Finanstilsynet vekt på flere forhold. Stresstester anvendes for å vurdere om bankene har tilstrekkelig buffere til å yte lån til kredittverdige kunder under et kraftig tilbakeslag i økonomien. Stresstester utført av Finanstilsynet og Norges Bank viser at kraftige økonomiske tilbakeslag kan gi høye utlånstap slik at kapitaldekningen ikke tilfredsstillende summen av minste- og bufferkrav. Analysene indikerer at dagens bufferkrav er nødvendige og vil bidra til at bankene kan fortsette å yte lån til kredittverdige kunder ved et kraftig økonomisk tilbakeslag. Med tilstrekkelig kapital kan bankene tåle store tap uten å måtte stramme vesentlig inn på utlånspraksisen slik at et økonomisk tilbakeslag ikke forsterkes i særlig grad gjennom banksystemet.

Norske banker er lønnsomme og solide. De har hatt særlig høy lønnsomhet de siste årene, i stor grad drevet av et økt rentenivå. Høyere utlånsrenter har ikke ført til økte tap på utlån, som har holdt seg lave. Gode resultater og moderat vekst i utlån har bidratt til å opprettholde bankenes soliditet. Norske bankers rene kjernekapitaldekning har de siste to årene ligget på i overkant av 18 prosent. Målt som andel av uvektet eksponering har soliditeten i norske banker svekket seg noe de siste fem årene.

Endringer i kapitaldekningsregelverket (CRR3), som trådte i kraft våren 2025, bidro til økt beregnet kapitaldekning for banker som følger standardmetoden. Dette førte til betydelig høyere marginer til kapitalkravene for mange av bankene, uten at det var reelle endringer i den underliggende risikoen i porteføljene. For banker som benytter interne modeller for beregning av risikovekter (IRB-banker) medførte CRR3 reduserte kapitalkrav på noen områder og skjerpede krav på andre. Den samlede effekten av CRR3 og det økte risikovektgulvet på boliglån fra 20 til 25 prosent var skjerpede krav for noen banker og reduserte krav for andre.

Systemrisikobuffersatsen er 4,5 prosent. Siden kravet kun gjelder for innenlandske engasjementer, er den effektive satsen lavere fordi noen norske banker har engasjementer i utlandet. Den effektive satsen for norske banker samlet er om lag 3,8 prosent (per 31.12.2025).

5. Resiprositet og vesentlighetsgrense

Den norske systemrisikobufferen gjelder for engasjementer i Norge for alle norske banker og for utenlandske banker som opererer, både via filialer og gjennom grensekryssende virksomhet, i Norge med et risikovektet beregningsgrunnlag over en gitt vesentlighetsgrense. Dette forutsetter at andre lands myndigheter har anerkjent tiltaket (gjennom rammeverket for frivillig resiprositet).

Det er et prinsipp i rammeverket at utenlandske institusjoner (banker) med ikke-vesentlige eksponeringer i vertslandet unntas ved at det settes en vesentlighetsgrense. Det europeiske systemrisikorådets (ESRB) retningslinje er at vesentlighetsgrensen settes til 1 pst. av det relevante utlånsvolumet. I 2020 ble vesentlighetsgrensen for den norske systemrisikobufferen satt til 1 pst., tilsvarende 32 mrd. kroner. I 2022 ble grensen senket til 5 mrd. kroner i 2022, tilsvarende i underkant av 0,2 pst. av det relevante markedet. Grensen ble videreført nominelt i 2024.

I forbindelse med årets råd om systemrisikobufferen ser Finanstilsynet på innretning og nivå på vesentlighetsgrensen. Det er et betydelig antall utenlandske banker som opererer i Norge, både gjennom filialer og grensekryssende virksomhet. Enkelte norske banker har hevdet at nivået på vesentlighetsgrensen har betydning for konkurranseforhold mellom norske og utenlandske banker. Finanstilsynet vil sende sin kartlegging til Finansdepartementet i løpet av mai 2026.

6. Oppsummering

Etter Finanstilsynets vurderinger er de strukturelle sårbarhetene i det finansielle systemet lite endret siden nivået på systemrisikobufferen ble fastsatt i desember 2024. Gjeldsbelastningen er fremdeles høy i både norske husholdninger og ikke-finansielle foretak, og de norske bankene har klare likhetstrekk i utlånsporteføljer og finansieringsstruktur.

Norsk økonomi og det norske finansielle systemet er eksponert for tilbakeslag i internasjonal økonomi og uro i internasjonale finansmarkeder. Geopolitiske endringer vil kunne gi økt risiko i lang tid fremover. De globale klimaendringene og omstillingen til en lavutslippsøkonomi innebærer også risiko for norske bedrifter og norske banker.

Historien viser at underliggende sårbarheter kan føre til kriser i det finansielle systemet som kan komme brått, skape stor uro i markedene og spre seg raskt mellom aktører, både nasjonalt og internasjonalt. Norske bankers lønnsomhet har vært høy over flere år. Motstandsdyktigheten i bankene bør opprettholdes. De samfunnsøkonomiske kostnadene ved finansielle kriser er høye.

Etter Finanstilsynets vurdering tilsier hensynet til finansiell stabilitet og motstandskraften i det finansielle systemet at satsen for systemrisikobufferen videreføres på samme nivå som i dag.

For Finanstilsynet

Knut Haugan
direktør for risikoovervåking og makrotilsyn

Anneli Solberg
tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk.